

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

Одобрен от:

Събина Анева:
(Изпълнителен директор
на Фондация НАБИС)

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
за работата на Фондация НАБИС през 2014 г.
(1 януари – 31 декември)

През юни 2014 г. успешно продължи подкрепеният от Фондация „Америка за България“ проект НАБИС, чиято основна цел е създаването на национална академична библиотечно-информационна система и единен онлайн каталог – [Своден каталог НАБИС](#). Институционалното утвърждаване на Фондация НАБИС и осигуряването на софтуерната платформа, необходима за осъществяването на проекта, бяха извършени още през първата половина година от стартирането на проекта (2009). Основите на самата национална академична библиотечно-информационна система бяха поставени през 2010, а мрежата и каталога – доразвивани и разширявани с присъединяването на нови асоциирани членове, интегрирането на техните записи и с включването на голям брой ретроконвертирани записи от библиотеките учредителки (2011-2012). През 2013 г. НАБИС сериозно затвърди позициите си в национален мащаб чрез допълнително разгръщане на библиотечната си мрежа и обогатявайки националното дигитално културно съдържание, а през 2014 г. доразви тези тенденции. През юни 2014 г. Фондация „Америка за България“ удължи с две години подкрепата си за проекта. Нов акцент в него е разширяване на библиотечно-информационната система извън границите на България, а 3 ключови библиотеки от Югоизточна Европа вече са присъединени.

I.

Разширяване обхвата на проекта НАБИС

След присъединяването на 9 университетски библиотеки в проекта през 2011, на още 11 институции през 2012 и 6 през 2013, през изтеклата година бяха сключени нови **10 договора**, предвиждащи интегриране на библиографските записи на съответните институции в Своден каталог НАБИС – 7 с български институции и 3 с чуждестранни (в скоби е посочена датата на подписване на договора):

- Военна академия „Г. С. Раковски“, София (08.12);
- Висше училище по агробизнес и развитие на регионите, Пловдив (28.10);
- Висше училище международен колеж (ВУМК), Добрич (15.09);
- Медицински университет, Пловдив (21.07);
- Медицински университет, Варна (23.05);
- Русенски университет „Ангел Кънчев“, Русе (01.04);
- Висше духовно училище „Св. Тривелий“, София (18.03).

Библиографските записи на тези 7 институции са интегрирани в Своден каталог НАБИС.

- Библиотека на Румънската академия на науките (24.03);
- Национална библиотека на Албания (07.07);
- Централна университетска библиотека „Карол I“, Букурещ (12.11).

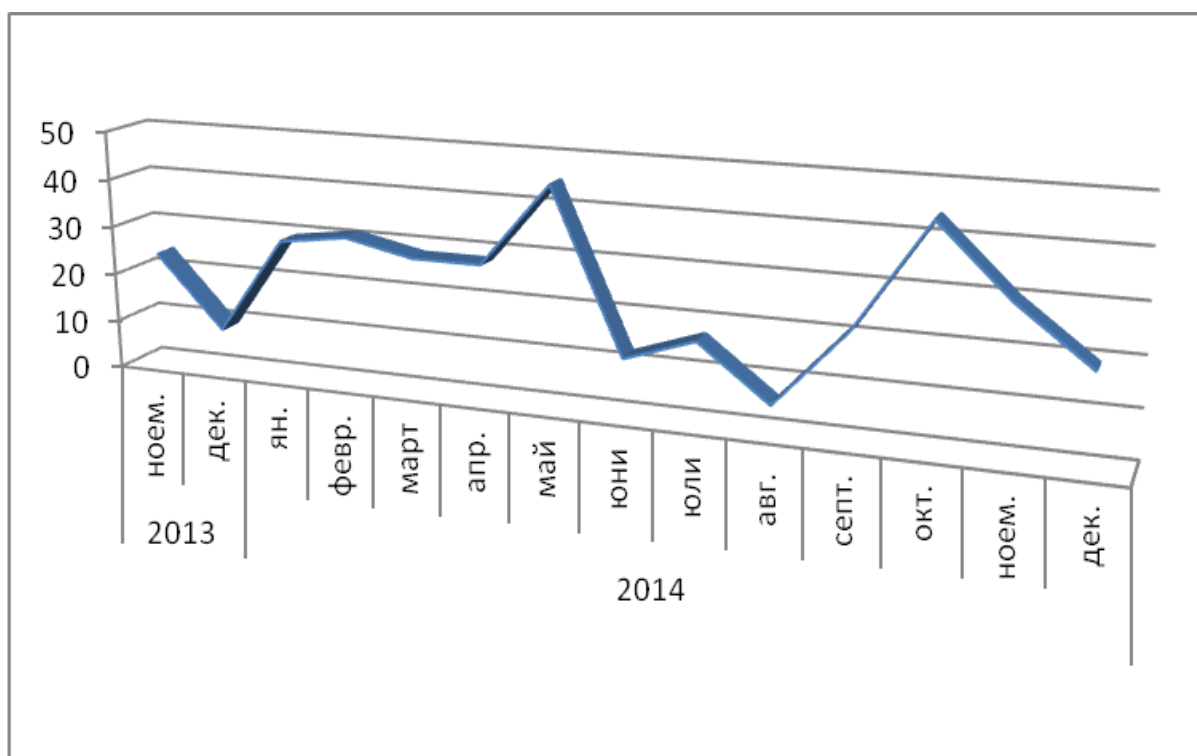
Библиографските записи на двете румънски институции са успешно тествани и предстои интегрирането им в Своден каталог НАБИС. Албанската национална библиотека все още не е предоставила библиографска информация.

Общият брой на институциите, включени в проекта НАБИС достигна 41: 3 учредители, 33 асоциирани членове, 4 чуждестранни участници и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ), с която са установени договорни отношения.

Освен с консултации, поддръжка на софтуера и редовно актуализиране на библиографските записи в Своден каталог НАБИС (СК НАБИС), **работата с асоциираните членове** включваше и използване на създадената в края на 2013 г. система за междубиблиотечен обмен – **Модул за междубиблиотечно заемане** през Своден каталог НАБИС. Графиката по-долу отразява

използването на модула: 311 пъти за 2014 г. и общо 344 от стартирането му през ноември 2013 г.:

Във връзка с **интернационализирането на проекта** беше проучен интересът за присъединяване към СК НАБИС на академични и национални библиотеки от Югоизточна Европа. Проведе се Кръгла маса „[Възможности за създаване на онлайн каталог на националните и академичните библиотеки в Югоизточна Европа](#)” (21.02), в която се включиха 27 участници от 17 институции в региона. Освен учредителите и представители от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” (НБКМ) на срещата присъстваха и представители на следните институции:

- Библиотека на Румънската академия на науките;
- Библиотека на Солунския университет „Аристотел”;
- Национална и университетска библиотека (Загреб);
- Национална и университетска библиотека на Босна и Херцеговина (Тузла);
- Национална и университетска библиотека на Македония;
- Национална и университетска библиотека на Черна гора;
- Своден каталог на гръцките академични библиотеки (HEAL);
- Сръбска национална библиотека;

- Сръбска университетска библиотека „Светозар Маркович“;
- Централна университетска библиотека „Карол I“, Букурещ.

Продължи участието на представители на ФНАБИС в **Националния експертен съвет по дигитализация на културно, историческо и научно наследство**, към Фондация „13 века България“.

II.

Софтуерна платформа за изграждане на мрежата НАБИС

След конфигуриране на софтуерите през 2010 г., допълнителното им адаптиране към нуждите на асоциираните библиотеки и на читателите през 2011 г., най-пълноценното използване на платформата и създаване на приложения към нея през 2013 г., през 2014 г. основните усилия бяха насочени, от една страна, към обогатяване на Своден каталог НАБИС с библиографска информация (както нова, така и актуализирана), а от друга – към развиване на общата дигитална библиотека. Във връзка с дигитализационната дейност бе решено мигрирането от DigiTool към Rosetta (също продукт на Ex Libris), който включва не само съхранение, но и архивиране на дигитални обекти.

През отчетния период основната работа по **Primo** беше по поддръжка на софтуера, интегриране на записите на новите асоциирани членове и актуализиране на записите на учредителите и останалите асоциирани членове¹. Започналото в края на 2013 г. преминаване към версия 4 продължи и в началото на 2014 г., а през март тестовият сървър беше настроен към версия 4.6. През април беше конфигурирана и мобилната версия на Primo.

През юни започна тестването на записите на Централна университетска библиотека „Карол I“ в Букурещ, както и на записи от Rosetta. През юни и юли в Своден каталог НАБИС бяха интегрирани записите на: Висше духовно училище „Св. Тривелий“ (София), Медицински университет (Варна) и Регионална библиотека – Велико Търново, а през септември – на Медицински университет (Пловдив) и на Русенски университет.

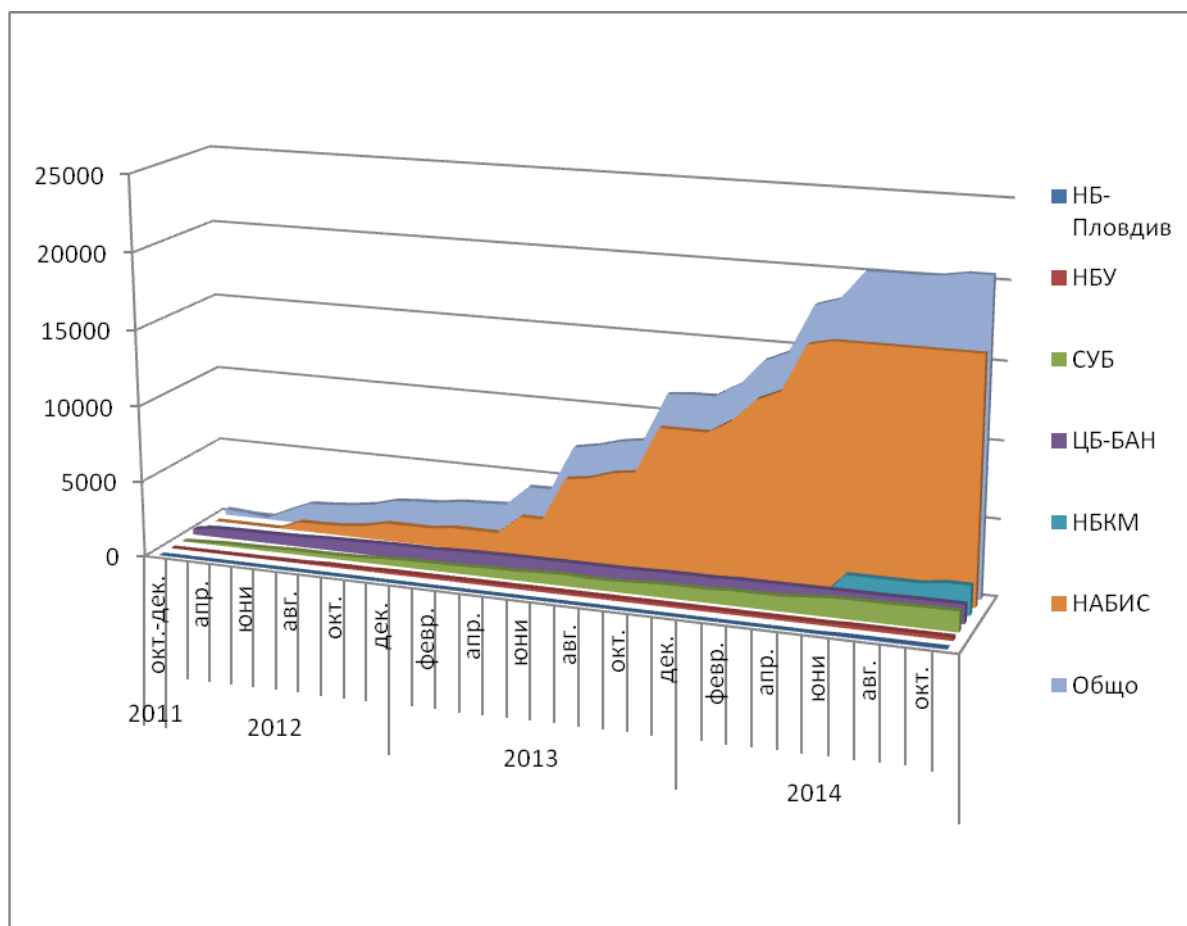
Последното тримесечие беше посветено на актуализиране на записите на асоциираните членове, тестване на записите на Румънската академия на

¹ Според сключените споразумения, актуализацията на записите на СУ-УБ и ЦБ-БАН е ежедневна, на АУБ – ежемесечна, а на останалите институции – ежегодна.

науките и подготовка за интегриране на български електронни книжарници в Primo. През декември успешно бяха тествани и записите на НАЦИД.

През отчетния период с помощта на **DigiTool** общият брой на дигиталните обекти по проект НАБИС достигна 18 794 или с 62% повече от 2013 г. В Своден каталог НАБИС е достъпна и дигиталната колекция на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, която през декември нарасна с още 90 обекта (общо 2 019), създадени чрез използване на система, различна от DigiTool. Така общият брой на дигитални обекти в СК НАБИС е 20 813. Нарастването им по месеци е отразено в следната графика:

През последните два месеца на 2014 г. няма промяна в броя дигитални обекти на библиотеките, използващи DigiTool, тъй като, поради преминаване към Rosetta, добавянето на нови обекти беше спряно.

Относно участието на всяка институция е нужно да се отбележи, че единствено НАБИС не предоставя собствени колекции, а публикува

фотографии, събрани от 19 организации в България и от няколко частни колекции. От друга страна, дигитализираната книга се отчита като един дигитален обект, но съдържа много отделни изображения (страници) с метаданни към всяко от тях. Интерфейсът на софтуера е преведен на български език, а темплейтът, използван за създаване на METS файлове е преведен на немски, английски, френски, румънски, сръбски, руски и гръцки – езиките, на които тези книги са били издавани – и може да се използва свободно през сайта на НАБИС (на страница „[Библиотечни стандарти](#)“).

Важна крачка към съществено увеличаване на капацитета на СК НАБИС беше подготовката за мигриране от DigiTool към **Rosetta** – софтуерна система за дълговременно съхранение на дигитални обекти, разработена също от Ex Libris. След инсталирането и конфигурацията на необходимия сървър и на тестовата версия на софтуера през 2013 г., през 2014 г. основните усилия бяха насочени към миграцията от DigiTool. Тя се извършваше от екип на Ex Libris, а НАБИС формулира критерии за съхранение на съществуващата функционалност и следеше за изпълнението им. Освен това НАБИС извърши разработка на вюер за Rosetta (авг. – септ.) и на програми за показване на колекции в Rosetta (окт. – дек.). MARC полетата бяха преведени на български в интерфейса на Rosetta през ноември, а през декември бяха проучени, инсталирани и тествани продукти, допълващи Rosetta: PostgreSQL, IIPIImage. Екипът на ФНАБИС се включи в годишната среща на Rosetta Advisory Group в Израел (17-18 юни).

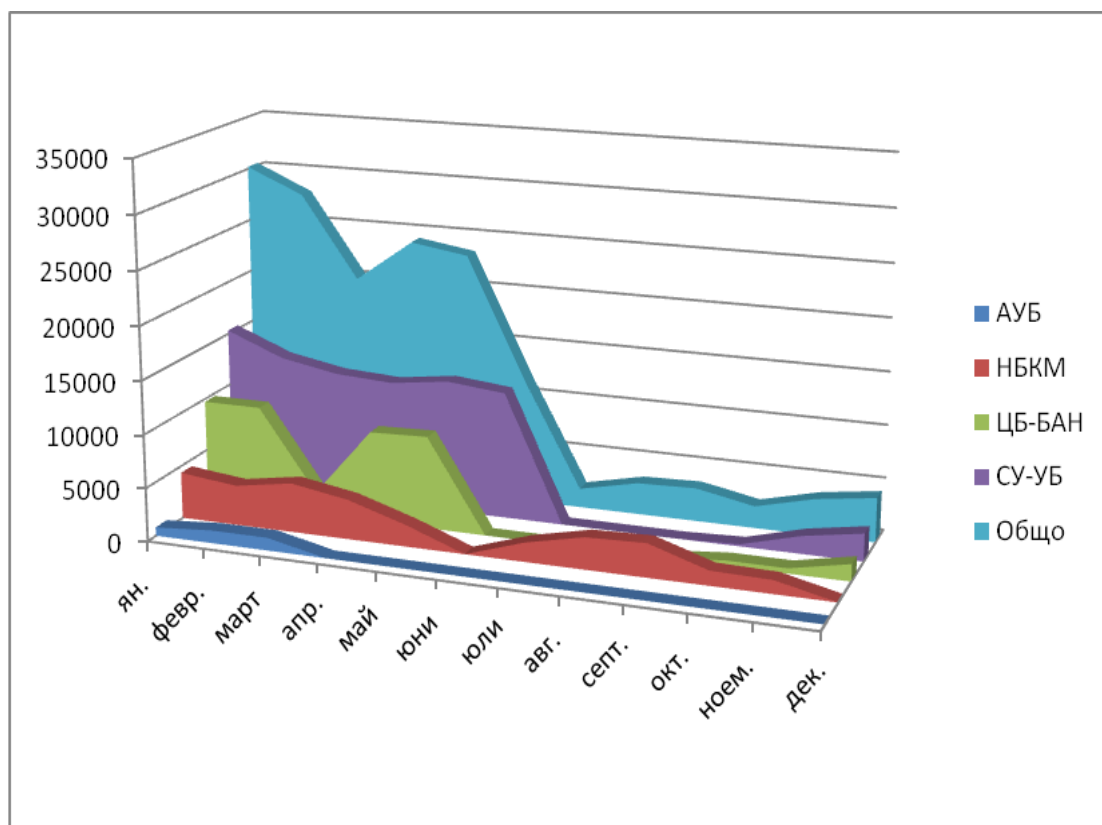
Във връзка с библиотечната система **ALEPH** основните дейности бяха насочени към конфигурации, свързани с нуждите на учредителите и асоциираните членове, които използват този софтуерен продукт. През първите 3 месеца беше направена миграция от версия 16 към 21 в ЦБ-БАН и конфигуриран ALEPH в инсталацията на НАБИС, беше създадена логическа библиотека и допълнително конфигурирана нормативната база данни.

SFX/ MetaLib модулите функционираха отлично и не изискваха допълнителни подобрения. През април се премина от версия 3 на версия 4 на SFX, през май беше конфигуриран SFX4 като нова система а през следващия месец се направи подготовка за изключване на SFX3. През септември бяха направени корекции в интерфейса на SFX, а през октомври – въведен абонамента от издателство Elsevier.

III. Ретроконверсия

Общият брой на записите, ретроконвертирани през 2014 г. е **164 987²**. Така от началото на проекта за ретроконвертиране на библиотечните фондове на библиотеките учредителки (юни 2010) бяха ретроконвертирани общо 1 070 917 библиографски записа. През юни 2013 г. в проекта за ретроконверсия се включи и НБКМ. Графиката по-долу нагледно показва участието на всяка от библиотеките по месеци:

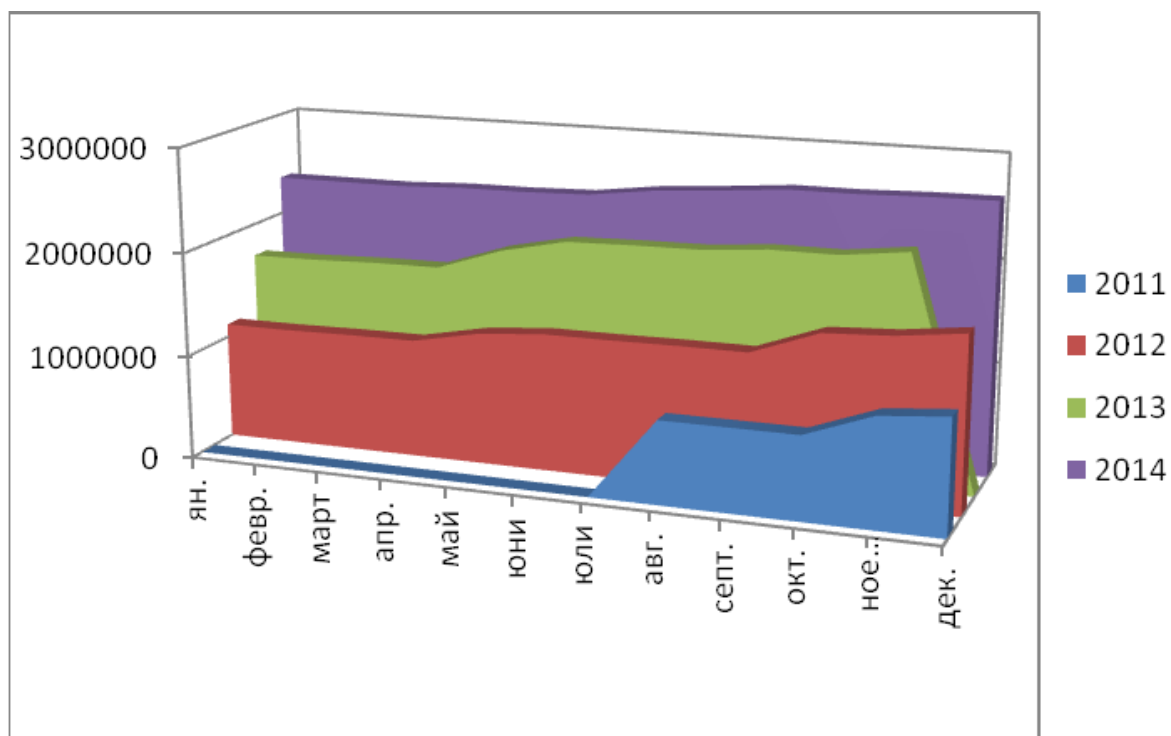
² Цифрата е с 53% по-малка от общия брой на ретроконвертираните записи през предходната 2013 г., което се дължи на следните причини: а) АУБ приключи с ретроконверсията на своя фонд още в края на март 2014 г.; б) ниският брой на ретроконвертираните записи от ЦБ-БАН през март се дължи на миграцията от 16 към 21 версия на Alerh в библиотеката, продължила почти през целия месец; в) ЦБ-БАН не работи по проекта през юни, за да приключи с важния процес на инвентаризацията на фондовете си; г) през юли, август и септември библиотеките учредителки (АУБ, ЦБ-БАН и СУ-УБ) не предоставиха ретроконвертирани записи, тъй като договореният проектен период приключи. Инициативата навлезе в нов етап през октомври, след като ЦБ-БАН и СУ-УБ предоставиха нови проектни предложения, впоследствие приети от СД на НАБИС.

IV. Своден каталог НАБИС

След интегриране на ретроконвертираните записи и на записите, предоставени от асоциираните членове, общият им **брой в Своден каталог НАБИС** в края на декември 2014 г. достигна **2 627 280** или с 15% повече от записите през предходната година.

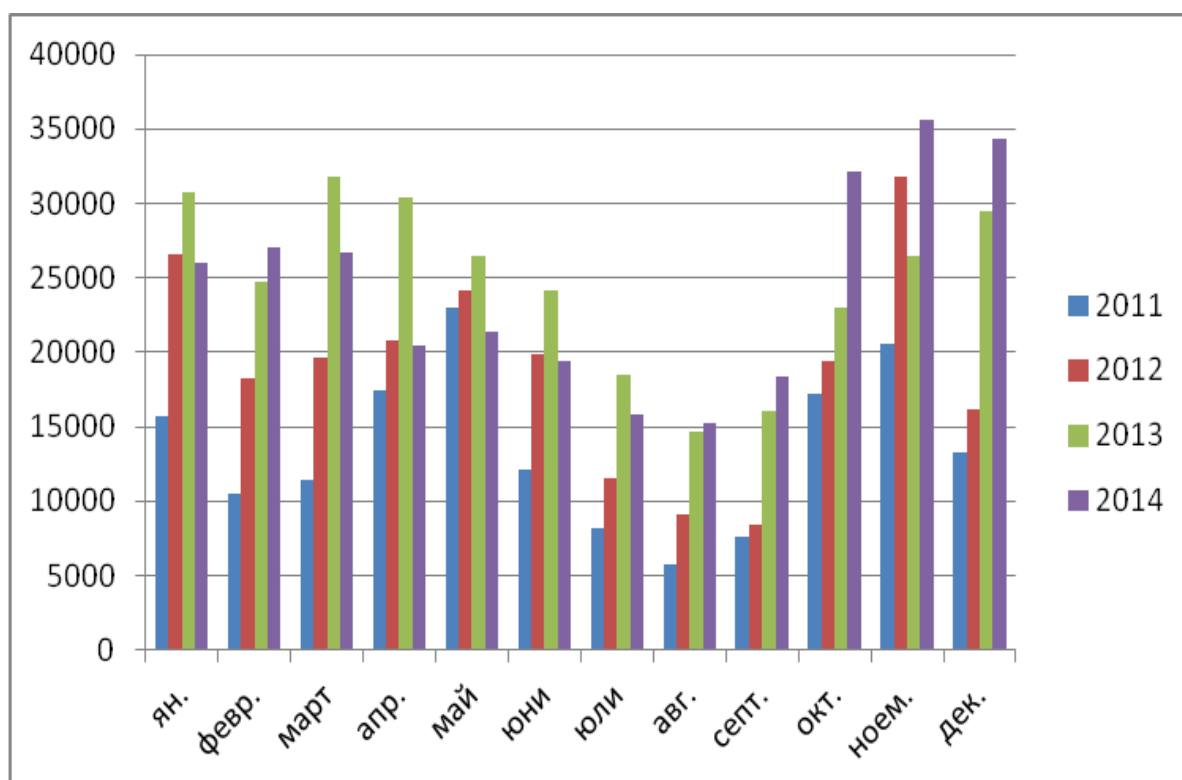
Графиката по-долу отразява нарастването на броя на записите в СК НАБИС през годините:

Долната графика представя **търсенията на потребителите в Своден каталог НАБИС:**

Както се вижда, броят на влизанията в каталога нараства непрекъснато в течение на първите три години. В началото на 2014 г. се наблюдава известно колебание, но през второто полугодие търсенията отново нарастват. Активизирането на търсенето със сигурност са дължи и на предприетите действия за популяризиране на Своден каталог НАБИС (вж. т. VII).

V. Обучение

В рамките на 2014 г. се проведеха 3 курса за асоциираните членове, организирани от ФНАБИС, както следва:

- Основи на Rosetta – курс в офиса на НАБИС (04-05.06) – 15 участници;

- Първи стъпки в MARC формата за нормативни данни – курс в офиса на НАБИС (03.10) – 9 участници;
- Администриране и конфигуриране на Rosetta – курс в офиса на НАБИС (14-15.10) – 8 участници.

Освен това екипът на ФНАБИС се включи в традиционната годишна конференция на ползватели на софтуерите на Ex Libris в Оксфорд (15-19.09).

VI.

Библиотечни формати

Приключи работата по превода, редакцията и публикуването онлайн на документацията, свързана с формат **MARC 21** и по осигуряване на свободен достъп на българската библиотечна общност до нея.

- Още през януари завърши редакцията на последната планирана за превод публикация от MARC 21 форматите – [MARC 21 Format for Authority Data](#);
- [Многоезичният онлайн речник на термини, използвани в MARC 21](#), беше също окончателно редактиран;
- Беше учредена работна група за Нормативния формат MARC 21 (06.10). Групата включва представители на ЦБ-БАН, СУ-УБ и НБУ и цели дискутирането на въпроси, свързани със създаването на нормативни записи, управление на нормативна база данни и взаимовръзката с библиографската база данни. Беше създадена мейлинг листа, по която бяха разпратени конкретни ръководства и обсъждани неясни въпроси.

VII.

Популяризиране дейността на Фондация НАБИС

През годината ФНАБИС направи сериозно усилие за по-широко популяризиране на своята работа. В това отношение фондацията бе ефективно подпомагана от привлечената професионална PR агенция („Медия Спот“).

Ежедневно се издирваше информация, интересна за читателите на **фейсбук** страницата на ФНАБИС, подготвяха се и се публикуваха материали с препратка към сайта на НАБИС или към СК НАБИС – за генериране на допълнителен интерес към проекта. Самите **уебсайтове** (на фондацията и на

каталога) бяха актуализирани редовно и в българската, и в английската си версия.

Медийните прояви за 2014 г. са над 200. Най-важните от тях са отразени на сайта на фондацията (на страница „[Отзиви](#)“), вкл. три радиоинтервюта (за БНР), 3 телевизионни интервюта и един видеорепортаж (съответно за ТВ7, България он еър и БТВ). Бяха издадени 9 броя на [бюлетина](#) на фондацията.

През февруари стартира кампания за добавяния на линкове към СК НАБИС в статии от **Уикипедия** за български писатели. До края на годината бяха допълнени общо 247 статии.

През първото тримесечие „Алфа Рисърч“ проведе [национално социологическо проучване](#) на потребители на СК НАБИС, чиито резултати бяха публикувани на сайта на фондацията. То отрази важни аспекти на профила на потребителите на Сводния каталог, неговата разпознаваемост, потенциалната му аудитория, характеристики и стратегии на търсенето в каталога. Проучването бе от много голяма полза за усъвършенстване дейността на фондацията.

В средата на ноември беше стартирана **кампания „5-те най-търсени заглавия“** за стимулиране на академичното четене. Тя е свързана с петгодишнината от основаването на Фондация НАБИС. Беше създаден специален [сайт](#), ежемесечно се променят темите за участие и един от регистрираните участници, чието име е изтеглено чрез томбола, бива награден с книга по съответната тема или с електронен четец. Кампанията ще приключи на форума на НАБИС през 2015 г.

Оригинална форма за популяризиране на НАБИС е сътрудничеството със Студентското общество за компютърни изкуства (СОКИ). Съгласно подписания договор, то се ангажира да създаде приложение, свързано с историческото минало на София за Android или iOS базирани смартфони – по идея на Динчо Кръстев. Продуктът „**Невидимата Сердика**“ беше официално представен през май (13.05) и една от функциите му е да препраща към информация за НАБИС и към издания, включени в Сводния каталог.

Проектът НАБИС беше представен и на няколко **конференции**. През април Динчо Кръстев го представи на Кръглата маса на американските фондации, действащи в страни от Централна и Източна Европа, проведена в София. През октомври, на Втория национален колоквиум „По следите на българската книга: Описи. Находки. Библиология“ в Пловдив, Събина Анева, съвместно с

Антоанета Лесенска представиха дигиталната колекция от средновековни славянски ръкописи от НБ-Пловдив, достъпна през СК НАБИС, а Екатерина Дикова представи изработения по проекта многоезичен темплейт, необходим при дигитализацията на възрожденска книжнина. През ноември, на Националната годишна среща на БИК, С. Анева представи модула за междубиблиотечно заемане през СК НАБИС, а Евгени Димитров – видовете софтуери за търсене в бази за електронни списания.

VIII.

Участие в EuropeanaPhotography

През годината продължи събирането и въвеждането на фотографии и метаданни в системата за дигитални колекции (DigiTool). Изискваният по проекта обем беше достигнат и надхвърлен с почти хиляда фотографии. В дълга кореспонденция с Europeana Фондация НАБИС се опита да предостави всички фотографии с условие за некомерсиално използване. Въпреки подкрепата на ръководството на проекта, преговорите се оказаха безуспешни, което наложи поставянето на воден знак на всички 16 000 фотографии (в този си вид те присъстват в Europeana).

Бе направено много за даване гласност на проекта и на участието на Фондация НАБИС в него. През май бе организирана изложба от фотографии на български писатели от периода 1839-1939 г. („[Писатели през фотообектива](#)“), през август – медийна кампания с изключително широк резонанс, представяща фотографии на морския бряг с известни личности от началото на миналия век. За приноса на НАБИС в проекта беше направена презентация пред заключителната конференция на EuropeanaPhotography в Льовен (Белгия).

С това проектът завърши и участието на НАБИС в него може да бъде определено като особено успешно.

IX.

Управление и административна дейност

През 2014 г. бяха проведени шест *заседания на Съвета на директорите* на Фондация НАБИС.

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

Всички месечни и тримесечни **отчети** бяха своевременно подготвени и предоставяни на СД и на ФАБ.

2 февруари 2015 г.

Екатерина Дикова:
(Мениджър проект)